

Soyada yeni bir zararlı böcek türü!

Soya sap sineği, *Melanagromyza* spp (Diptera: Agromyzidae)*

İçerisinde bulunduğumuz sezonda özellikle Tarsus ve Seyhan ilçeleri soya ekim alanlarında soyada karşılaşılan ve ana sapta galeri açarak beslenen bir zararlı dikkati çekiyor. Ülkemizde daha önce varlığı konusunda herhangi bir bilgiye ulaşamadığımız zararlı böcek türüyle ilgili kısa bilgilendirmeler yapmak istiyoruz.

Soya sap sineği, polifag bir türdür ve Fabaceae (Baklagiller) familyasına bağlı türlerde zararlı olmakla birlikte soyanın önemli bir zararlısıdır. Çin, Hindistan, Mısır, Güneydoğu Asya ülkeleri, Güney Amerika zararlıının tespit edildiği bazı yerlerdir.

Erginleri yumurtalarını genç yaprakların alt yüzeyine bırakır. Larvalar bitki sapının içerisinde parankima dokusu ile beslenerek galeri açar ve galeri içerisinde pupa olur. Larva pupa olmadan önce xylem ve floem dokularında ergin için bir çıkış deliği hazırlar. Larva zararı ile bitkinin fenolojisi arasında bir korelasyon olmadığı için, çıkış deliği veya oluşturulan galeriler farklı yüksekliklerde olabilir. Genç bitkilerde, çıkış delikleri kotiledonların alt seviyesinde, ileri dönemlerde kotiledonların üst kısmında görülür. Larva genellikle yaprak sapıyla gövdenin birleştiği noktadan gövdeye girer. Enfeksiyonları ekimden sonra 3.haftada başlar ve 10.haftaya kadar devam eder.

Yumurtaları oval yapılı, parlak ve beyaz renklidir. Larva beyaz renkli, baş kısmı kahverengidir. Ergin dişi 200-250 yumurta bırakır. Tropikal koşullarda bir nesli 2-3 haftada

tamamlanabilir. Bir yılda 4-5 nesil verebilmektedir. Yumurta süresi ortalama 5 gün, larva süresi 9 gün, pupa süresi 10 gün, ergin ömrü 12 gün civarındadır. Kışı pupa döneminde geçirmektedir.

Larvalar yaprak ve saplarda beslenir. Zarar gören bitkilerde sararma, solgunluk ve bodurluk ortaya çıkar. Larvaların beslendiği yapraklarda açık sarı lekeler ve delikler oluşur. Zarar gören saplar normal saplardan daha kalındır ve toprağın hemen üzerinden uzunlamasına çatlar. Yumurtadan çıkan larva 2-3 gün içerisinde yapraktaki en yakın damardan girerek gövdeye doğru beslenerek ilerler.

Daha sonra sap özünde köke doğru galeri açarak beslenir, sonrasında yukarı doğru beslenmeye devam eder. Larva tüm ömrünü bir bitkide tamamlar. Gövde içerisinde pupa olur. Larva, pupa olmadan önce ergin çıkış deliğini hazırlar. Yüksek orantılı nem ve yağışlar ergin aktivitesini destekler.

Yoğun bulaşmalarda %35'lere ulaşan verim kaybına neden olabilmektedir.

Zararının sözü edilen yörelerde tarımı yapılan tüm ticari soya çeşitlerinde zararlı olduğu saptanmıştır.

Mücadelesinde zamanlama önemlidir. En kritik dönem soyanın toprak yüzeyine çıktıktan sonraki 4-5 haftalık süreçtir. Bu süreçte kontrolü önemlidir. Üçüncü haftadan sonra başlayan enfeksiyonlar onuncu haftaya kadar devam etmektedir. Kimyasal mücadelesinde tohum uygulaması şeklinde ilaçlamalar yapıldığı gibi, toprak ilaçlaması ve yapraktan uygulamalar önerilmektedir. Yoğunluk durumuna göre yapraktan kimyasal uygulama önerilebilir. Yapraktan yapılacak kimyasal mücadele uygulamaları için, çıkıştan sonraki 2-3.üncü haftalardan itibaren kontrollere başlanılmalıdır.

Soya sap sineği larvasının gövdedeki zararı

Soya sap sineği pupası

Hazırlayan: Prof. Dr. Cafer MART

**Bu metinde yer alan bilgiler üreticilerin bilgi ve tecrübesini arttırmak amacıyla verilmektedir. ProGen A.Ş. ve Atay Tarım A.Ş. bu bilgilerden kaynaklanan bir sorumluluğu kabul etmez.*